

Рецензия

На представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност доцент, професионално направление 3.4. Социални дейности, социална работа с безработни лица, за нуждите на катедра „Медико-социални дейности“ на факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“, в ДВ, брой 57, от 14.07.2017г.

Рецензент: проф. дсн Начко Цветанов Радев, Медицински университет-Плевен, член на Научното жури, с научна специалност 05.02.24.-организация и управление извън материалното производство /в сферата на социалните дейности/ като доцент и 05.11.01.-социология като доктор на социологическите науки и професор.

Кандидат: По обявения конкурс се явява един кандидат- Виктория Бойкова Сотирова, доктор по социология, главен асистент в катедра „Медико-социални дейности“ на факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград.

Изводите в моята рецензия са основани на сравнение на качествата на кандидата, на резултатите от нейната учебна и научно-изследователска работа, на нейните публикации, на условията за заемане на академичната длъжност „доцент“, дефинирани в закона за развитие на академичния състав в Република България/ЗРАСРБ/, на правилника за неговото прилагане, както и във Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград.

Първо. Предоставена документация-описание и анализ:

1. **Биографична документация:** автобиография.
2. **Свидетелства за научно-изследователска активност:** критерии и показатели за оценяване готовността на кандидата за заемане на академичната длъжност доцент; списък с публикации; справка за представените материали и библиографски списък на научната продукция извън дисертационния труд; справка за представени цитирания; резюмета на научни трудове; справка на приноси; предложение за обявяване на конкурс от факултет Обществено здраве, здравни грижи и спорт; часове на кандидата към настоящия момент във факултет Обществено здраве, здравни грижи и спорт; справка за осигуряване на занимания в практическа среда; осъществяване на взаимовръзка между научните изследвания и обучението в професионално направление "Социални дейности"; справка за ръководство на научни дипломни работи; справка за членство в редакционни научни колегии; справка за участие в проекти;
3. **Свидетелства за преподавателска дейност:** приложение Б1. Лекционни курсове със студенти; Приложение Б2. Семинарни упражнения със студенти; Приложения Б3. Практически упражнения със студенти; Приложение Б4. Нововъведения в методите и средствата за преподаване/интерактивни методи, електронни средства за обучение/; Приложение Б5. Осигуряване на занимания в практическа среда; Приложение Б6. Преподаване на чужд език по акредитирана програма в ЮЗУ на чужд език; Приложение Б7. Публикуван самостоятелен учебник; Приложение Б8. Съавторство в публикуван учебник; Приложение Б9. Самостоятелно учебно ръководство; Приложение Б10. Тютюринг /ръководство на студенти/

Обобщение: Конкурсната документация на кандидата е подредена и окомплектована. При подаване на документите за кандидатстване в конкурс за „доцент“, кандидатката е представила „5. диплом за образователната и научна степен „Доктор“; 6. медицинско свидетелство; 7. свидетелство за съдимост; 8. удостоверение за стаж по специалността“, приложени в административна папка от един екземпляр, съгласно изискванията. Това облекчава рецензионния процес.

I. Кратки биографични данни за кандидата:

1. **Лични данни:** Гл. ас. д-р Виктория Бойкова Сотирова е родена на 28.09.1971 г. През 1995г. завършва ЮЗУ „Неофит Рилски“, първа специалност „Специална педагогика“ и втора специалност "Психология". През 2007г. става доктор по социология в ЮЗУ „Неофит Рилски".

2. **Трудов стаж:** 1996-1999г.- асистент в ЮЗУ „Неофит Рилски"; 1999-2004г. - старши асистент в ЮЗУ „Неофит Рилски"; 2004-до сега- главен асистент в ЮЗУ „Неофит Рилски";

3. **Ръководство на дипломанти/-научен ръководител** на 8 студенти.

4. **Членство в национални и международни научни организации**-член на Съюз на учените в България-клон Благоевград; член на Българската асоциация за образование по социална работа; член на Управителния съвет на Българската асоциация за образование по социална работа; член на Балканската асоциация по история и философия на медицината.

5. **Чужди езици:** руски и английски.

II. Характеристика на научната и научно-приложната дейност на кандидата:

Второ. Научна и приложна дейност. Научни постижения.

За научно-изследователската работа и постиженията на кандидата съдя от предоставените публикации, участието и позицията в научноизследователски проекти, справка за рецензирани от тях научни произведения, участията в редколегии у нас и в чужбина, справка за приносите в развитие на науката и справка за цитируемост на кандидата.

1. **Списък на научните трудове и научни публикации/отпечатани** в периодични научни издания и научни сборници/ и не са били представяни в друг конкурс, съгласно нормативната уредба за развитие на академичния състав, съдържа *общо 44 публикации*. Този списък включва следните групи публикации: самостоятелен монографичен труд, свързан с профила на обявения конкурс-2 броя; участие в колективен монографичен труд, свързан с профила на обявения конкурс-1 брой; други публикации, свързани с профила на обявения конкурс-1 брой; публикации в рецензирани реферирани списания у нас, свързани с профила на обявения конкурс-12 броя; публикации в рецензирани реферирани списания в чужбина-1 брой; доклади, изнесени на престижни международни форуми в чужбина-4 броя; доклади, изнесени на престижни национални научни форуми с публикация-8 броя; доклади, изнесени на престижни национални научни форуми без публикация-6 броя; доклади, изнесени на научни сесии и кръгли маси, без публикация-3 броя; публикувани самостоятелни учебници-1 брой; съавторство в публикуван учебник-1 брой; самостоятелно учебно ръководство-4 броя;

Аз приемам предложения списък за рецензиране и декларирам, че нямам съвместни публикации с кандидата.

Структурата на научните публикации на кандидата е балансирана. Самостоятелно написаните научни публикации са израз на способност на кандидата за самостоятелна изява, а научните публикации в съавторство демонстрират способност за екипна работа. Резултатите от творчеството на автора са публикувани предимно в университетски издания, докладвани са на научни форуми в страната и чужбина.

Научните публикации свидетелстват, че кандидатът е добре представен сред професионалната общност в областта на социалната работа и е приет от общността на социалните експерти. Публикациите показват литературна осведоменост в научната област на конкурса, научна ерудиция, успешно използване на съвременни изследователски подходи в изследвания, които като правило имат интердисциплинарен характер.

Гл. ас. д-р Виктория Сотирова проявява професионализъм и инициативност, системно изучава новостите в социалните науки, познава добре социалните практики в България и в страните-членки на Европейския съюз и ги прилага в своята работа.

2. Кандидатът представя **участие в проекти** по Наредба № 9 и по Наредба № 3: 6 бр.; участие в национални научни и образователни проекти: 9 бр.; и участие в международни научни и образователни проекти: 7 бр.;

3. Съдържателен индикатор за позицията на всеки от нас в академичната общност е **изготвяне на рецензии и участие в научни комисии и журита**. Справката за рецензирани научни произведения включва: рецензии на статии за списание Psychological Thought на Институт за психологическа информация-Трир, Германия-10 бр.; рецензии за е-Социална работа-1 бр.; рецензия за учебно помагало-1 бр.; рецензии на дипломни работи-14 бр.

4. **Справка за цитируемост на кандидата.** Представената справка за цитирания на кандидата включва 12 бр. цитирания, в № 2, 4 и 9 авторите са равностойни участници в написване на статиите.

5. **Монографиите** са един от най-важните характеристики на научно-изследователската дейност на кандидата. Монографията е научноизследователски труд, посветен на цялостно комплексно изследване на значим научен проблем/тема, задача, експеримент/, разработен самостоятелно или колективно, съдържащ значими и оригинални теоретични изследвания на високо научно равнище и притежаващ разгърната структура /съдържание/. Монографията е жанрова форма, отличаваща се с научно изложение, в което се проявява личният принос на автора в обобщаване на резултатите от продължителни научни изследвания.

Конкурсните публикации на кандидата включват 2 книги, определени като самостоятелни монографии: Сотирова В. 2008. Социална закрила и подкрепа в работата с безработни лица. Благоевград. УИ. "Неофит Рилски", с.191.; Сотирова В. 2009. Социалната работа-проблеми и перспективи, Благоевград. УИ. "Неофит Рилски", с.130; и 1 книга, определена като колективна монография: Паризов,П., Сотирова, В. 2012. Методи в социалната работа. Благоевград. УИ. "Неофит Рилски", с. 221;

Книгата на Сотирова В. 2008. Социална закрила и подкрепа в работата с безработни лица. Благоевград. УИ. "Неофит Рилски", с.191 е най-тясно свързана с настоящия конкурс за доцент и затова ще бъде разгледана с предимство. Избраният подход, структура и съдържание се доближават до жанровите изисквания за научен монографичен труд. В нея се предлагат дефиниции на основни понятия: социална закрила, социална подкрепа, социална работа и др. Анализират се аспекти на социалното управление при работа с безработни лица. Разкриват се основните параметри на регионалното социометрично

изследване. Анализира се социалната политика за безработицата през периода 2000-2007г. Рецензираната публикация показва познаване и уважение на академичните и научните стандарти от автора.

Книгата на Сотирова, В. 2009. Социалната работа-проблеми и перспективи, Благоевград. УИ. "Неофит Рилски", с. 130 също се определя от автора като монография. Тя разглежда социалната работа в нейното развитие, в контекста на съществуващите практики и традиции на отделни държави, на теоретични модели на социална работа. Анализират се проблеми в развитието на социалната работа с безработни и бедни. Интерес представляват перспективите в развитие на социалната работа и други. Книгата предлага систематизация на реалните проблеми и предизвикателства пред съвременната социална политика.

Книгата, определена като колективна монография: Паризов, П., Сотирова, В. 2012. Методи в социалната работа. Благоевград. УИ. "Неофит Рилски", с. 221 е с теоретико-приложен характер. В първата част се разглежда методологията на социалната работа, основните методи и модели на социална работа. Втората част разкрива същността на технологията на социалната работа, социалната работа като професия, основните социални умения на социалния работник, ролята на емпатията в социалната работа. В третата част се анализират основните видове социална работа: индивидуална социална работа и групов социална работа. Четвъртата част е посветена на методиката на социална работа с различни категории лица: хора с увреждания, бедни хора, семейства, бежанци, възрастни хора.

В обобщение представените публикации за рецензиране на гл. ас. д-р Виктория Сотирова са в изследователското поле на социалната работа с безработни лица.

Трето. Характеристика на преподавателската дейност

В конкурса за доцент особено значение има преподавателската биография и потенциал на кандидата. Като преподавател гл. ас. д-р Виктория Сотирова проявява професионализъм и инициативност. Тя се изявява като подготвен преподавател, който благодарение на своята компетентност и мотивация за учебна работа, постига целите на обучение в едно плодотворно педагогическо взаимодействие.

Според количествените критерии за преподавателска дейност гл. ас. д-р Виктория Сотирова отговаря на обявения конкурс за „доцент“. Приложен е документ за **лекционна натовареност на кандидата**: лекции-285 часа и упражнения-135.5 часа.

Основните лекционни курсове на кандидата са: основи на социалната работа с професионална етика; методи на социалната работа; основи на социалния мениджмънт; клинична психология; андрагогика.

Има **списък на изготвените учебни програми**: за нуждите на специалност "Социални дейности": бакалавър-редовни и задочно обучение-общо 5 бр. учебни програми; магистър-задочно обучение-6 бр. учебни програми; за нуждите на специалност "Социална педагогика"-общо 3 бр. учебни програми; за нуждите на специалност "медицинска сестра" и "акушерка"-общо 4бр. учебни програми; за нуждите на магистърска програма "Философия и психоанализа"-1 учебна програма, или **общо 19 учебни програми**.

Четвърто. Учебници, учебни помагала, учебни документи

1. Кандидатката има **един самостоятелен учебник**: В. Сотирова. 2011. Основи на социалната работа. Благоевград. УИ. "Неофит Рилски", с. 165; и **един колективен учебник**: Василев, Гр., В. Сотирова. 2000. Методи на социалната работа, Благоевград. УИ. "Неофит Рилски", с. 102. Учебниците отговарят на изискванията за организиране на учебния процес.

2. Кандидатът има участие и съучастие в **4 самостоятелни учебни ръководства**.

Кандидатът успешно съчетава научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност.

III. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателската дейност на кандидата:

За мен един резултат е научен или научно-приложен принос, когато представлява полезно увеличаване на знанията в дадена научна област, като установяване на нови зависимости, изводи и заключения, доказване с нови средства и методи на съществуващи теории и закономерности, реализиране на по-ефективни средства и начини за приложението им и др.

Според университетската нормативна база на ЮЗУ "Неофит Рилски" **приносите са дефинирани по следния начин:** 1.формулиране/обосноваване/ на нова научна област /научен проблем/; 2.формулиране/обосноваване/ на нова теория /теза, хипотеза/; 3.доказване с нови средства на съществени страни на вече съществуващи научни области, проблеми, теории, хипотези и др.; 4.създаване на нови класификации, методи, технологии и т.н.; 5.получаване и доказване на нови факти; 6.получаване на потвърдителни факти; 7.приноси за внедряване: методи, конструкции, схеми и т.н.; 8.значимост на приносите за науката и практиката; 9.реализиран социален ефект /научен, научно-приложен, икономически/; 10.в каква степен приносите са направени от кандидата.

Представената от кандидата **справка за приносите** в научно изследователската и научно-приложната дейност е коректна и отразява най-значимите резултати от нейните изследвания и публикации. Кандидатът разграничава приносите в две основни направления:

Приноси с теоретичен и практико-приложен характер:

- извежда се същността и значимостта на социалната закрила и по специално на социалната подкрепа при социална работа с безработни и бедни лица/NºNº на публикации-1,3,11,12,25,28/;

- извеждат се същността и основните характеристики на системата "социална работа" като управленски процес и аспектите на безработицата като управляван процес и подсистемата на системата "социална работа"/NºNº на публикации-1,4/;

- очертава се и се извежда същността на професията "социална работа", като практико-приложна дейност, изискваща: "познаване", от една страна, на динамично променящите се събития и явления, а, от друга-на опита и развитието на социалната работа; "прогнозиране", разпознаване и осмисляне на съпътстващите социалната дейност проблеми; "разкриване" на перспективите в развитието на социалната работа/NºNº на публикации-2/;

- извежда се тезата и убедеността, че социалната работа повишава своята ефективност/какво да се прави/ и ефикасност/как да се прави/, чрез формулиране на умения за комуникация и общуване в процеса на предоставяне на социални закрили и подкрепи на различни групи бенефициенти, реализирайки различни по вид и степен на изразеност интеракции в диадата "социален работник-социален клиент"/NºNº на публикации-1,3,5,10,13,26/;

Приноси с практико-приложен характер:

- разработен и апробиран в академична среда е модел за провеждане на практическо обучение на студентите от специалност "социални дейности"/NºNº на публикации-27,41,42,43,44/;

- изследва се и се анализира информираността и чувствителността към дискриминацията и подтисничеството на съвременната българска социална система чрез

перспективата на помагачи специалисти и социални клиенти"/№№ на публикации-17,18/.

IV. Критични бележки и препоръки:

1. Според Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ липсват подписи на кандидата под автобиографията, списъка на публикациите и др.

2. Самооценката на приносите, направена от кандидата, **не е структурирана** съобразно предложената класификация. В нея **липсва** анализ на реализирания социален ефект/научен, приложен, икономически/. При някои приноси **акцентът е върху извършени дейности**, а не върху получени резултати/например, разработен и апробиран в академична среда е модел за провеждане на практическо обучение.../. При повечето от приносите се използва един и същ глагол-**извежда се**-каквото и да означава той.

3. В бъдещата работа на гл. ас. д-р Виктория Сотирова бих **препоръчал** да насочи своето внимание към издаване на учебници по основните курсове, които тя чете в университета.

V. Заключение:

Гл. ас. д-р Виктория Сотирова участва в конкурса за присъждане на академичната длъжност „доцент“ с **достатъчна по обем и с добро качество** научна продукция, с определени теоретико-методологически и практико-приложни **приноси**.

Кандидатът е **утвърждаващ се учен, изследовател** в областта на организацията и управлението на социалната работа. Натрупаният от нея практически опит умело се съчетава с теоретичната ѝ подготовка и ерудиция. В своите проучвателни дейности тя се стреми да налага стил, в който да доминира духът на модерното научно изследване.

Изложените факти потвърждават, че кандидатът гл. ас. д-р Виктория Сотирова **отговаря** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБ, Правилника за неговото приложение и **покрива** в основни линии количествените показатели, изисквани от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ за присъждане на научни степени и заемане на академични длъжности.

Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за **присъждане** на академичната длъжност „доцент“ на гл. ас. д-р Виктория Сотирова по професионално направление 3.4. Социални дейности, социална работа с безработни лица за нуждите на катедра „Медико-социални дейности“ на факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград.

8.11.2017г.

Рецензент:

/ проф. д-р Начко Радев/